

Afdeling: Sundhedsplanlægning
Journal nr.: 21/65743
Dato: 1. september 2022

Udarbejdet af: Jan Hermansen
E-mail: jhe@rsyd.dk
Telefon: 3069 7992

Udtalelse fra Region Syddanmark

vedr. Statsrevisorernes beretning til undersøgelse foretaget af Rigsrevisionen om sygehusberedskabet før og under 1. smittebølge af COVID-19

Baggrund for udtalelse

Rigsrevisionen har på eget initiativ undersøgt beredskabet i regionerne samt håndteringen af 1. bølge af COVID-19 i vinteren og foråret 2020. Rigsrevisionen har samtidig forholdt sig til Sundhedsministeriets (i praksis Sundhedsstyrelsens) opgave med at rådgive og følge op på regionernes beredskabsplaner.

Alle regioner har indgået i undersøgelse vedrørende beredskabsplaner forud for COVID-19. Region Syddanmark, Region Hovedstaden og Region Sjælland blev efterfølgende udvalgt til også at blive undersøgt i forhold til håndteringen af 1. bølge af COVID-19. Udvælgelsen skete ud fra et ønske om bredde i graden af smitteudbredelse og variation i organiseringen i forhold til håndtering af 1. bølge.

Rigsrevisionen afgav juni 2022 beretning til Statsrevisorerne vedrørende sygehusberedskabet før og under 1. smittebølge af COVID-19. Statsrevisorerne afgav 13. juni 2022 bemærkninger til Rigsrevisionens beretning.

Statsrevisorerne lagde i deres bemærkninger vægt på følgende:

- At det er utilfredsstillende, at Sundhedsministeriet og 4 regioner ikke har sikret, at sygehusberedskabet var forberedt på at håndtere en pandemi, da 1. smittebølge af COVID-19 ramte Danmark. Regionernes sundhedsberedskabsplaner var utilstrækkelige i forhold til Sundhedsstyrelsens vejledninger og afspejlede ikke de nationale risikobilleder, som siden 2013 har fremhævet, at en pandemi var én af de mest sandsynlige og mest alvorlige samfundstrusler.
- At det er meget utilfredsstillende, at ingen af de 5 regioner havde planlagt, hvordan de ville sikre forsyningen af værnemidler i en pandemisituation.
- At det er tilfredsstillende, at regionerne med reviderede planer og en stor indsats fra sundhedspersonalet alligevel fik skabt kapacitet på sygehusene, så alle COVID-19-patienter kunne behandles.

Statsrevisorerne hæftede sig ved følgende resultater fra undersøgelsen:

Ingen af de 5 regioner har haft planer, der fuldt ud levede op til Sundhedsstyrelsens vejledninger om planlægning af sundhedsberedskabet. Kun Region Nordjylland havde som en del af sundhedsberedskabsplanen delvist taget højde for pandemier.

Regionernes sundhedsberedskabsplaner har generelt ikke været baseret på de nationale risikobilleder fra 2013 og 2017.

Sundhedsstyrelsen afspejlede ikke udviklingen i risikobilledet fra 2013 til 2017 i vejledninger til regionerne. Sundhedsstyrelsen har heller ikke påpeget, når regionernes beredskabsplaner ikke levede op til krav og centrale anbefalinger.

Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Syddanmark udarbejdede planer for udvidelsen af sygehusenes behandlings- og intensivkapacitet til at kunne håndtere COVID-19-patienter i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens prognoser, da pandemien var startet. Dette gjorde, at sygehusvæsenet under 1. smittebølge kunne omstilles til at håndtere COVID-19 i overensstemmelse med Sundhedsministeriets retningslinjer.

Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Syddanmark sikrede i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens udmeldinger, at kritiske funktioner, der som udgangspunkt ikke måtte udskydes eller aflyses, generelt blev opretholdt under 1. smittebølge. Dog medførte COVID-19 et kraftigt fald i planlagte operationer i perioder.

Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Syddanmark havde i marts 2020 og frem til midten af april 2020 vanskeligt ved at sikre adgang til værnemidler for sygehuspersonale og patienter. Dog var regionernes lagre aldrig helt i bund, men i perioden fra marts 2020 og frem til midten af april 2020 var forsyningssituationen af værnemidler så kritisk, at der var risiko for, at sygehuspersonale og patienter på enkelte sygehuse eller afdelinger i visse situationer ikke havde adgang til alle anbefalede værnemidler.

Region Syddanmarks tiltag og overvejelser

Region Syddanmark tager Rigsrevisionens undersøgelse samt Statsrevisorernes bemærkninger til efterretning.

Region Syddanmark bemærker, at håndtering af COVID-19 var en meget stor udfordring for samfundet generelt og for sundhedsvæsenet specifikt.

Region Syddanmark har undervejs i pandemien samlet erfaringer og løbende tilrettet planlægning og drift på grundlag af den læring, som skiftende udfordringer førte med sig. Allerede før Rigsrevisionens undersøgelse har Region Syddanmark således ændret fokus, så forsyningssikkerhed og beredskab har høj opmærksomhed.

I forhold til sikring af forsyninger skal der løbende findes en balance mellem tilstrækkelige lagre og en passende reserve af udstyr vejet op imod besparelser på indkøb og minimering af spild som følge af forældelse af udstyr. Balancen vil løbende være afvejet i forhold til forventningen til muligheder for hurtigt at skaffe yderligere udstyr ved en større krise. Et element heri er strategier med flere leverandører, opbygning af lagerkapacitet på udvalgte kritiske varer, øget samarbejde med det private erhvervsliv i forhold til de mest forsyningskritiske varer, samt sikring af vareflow og robuste logistiske løsninger.

Som konsekvens af COVID-19 og i lyset af en stigende opmærksomhed om globale forhold, der kan påvirke forsyningssikkerheden, har Region Syddanmark nedsat en følgegruppe for forsyningssikkerhed. Følgegruppe skal sikre, at der foreligger planer for sikring af forsyningssikkerhed, både i forhold til medicinske produkter og udstyr samt IT.

COVID-19 pandemien har naturligt skabt et øget fokus på behovet for at kunne håndtere pandemier. Samtidig har de mange erfaringer, der er opsamlet under pandemien, øget evnen til at håndtere kommende pandemier.

Region Syddanmark er enig i, at regionernes beredskabsplaner med fordel kunne have haft mere fokus på håndtering af pandemi. Region Syddanmark bifalder derfor, at Sundhedsstyrelsen har lagt op til at revidere sine vejledninger til regionerne om henholdsvis planlægning af sundhedsberedskab og om pandemisk influenza.

Beredskabsstyrelsens seneste nationale risikobillede fra 2022 udpeger 14 forskellige risici, som hver især kan udfolde sig i forskellige hændelsesforløb. I medfør heraf skal regionernes beredskab kunne håndtere en bred vifte af hændelser, herunder nukleare ulykker, terror eller ekstreme vejr-situationer. Region Syddanmark finder det derfor afgørende, at Sundhedsstyrelsens kommende vejledninger fortsat tager udgangspunkt i Beredskabsstyrelsens helhedsorienterede tilgang til beredskabsplanlægning, hvor fokus først og fremmest er på selve krisestyringen.

Region Syddanmark udarbejder sundhedsberedskabsplaner på baggrund af de nationale risikobilleder tilpasset Region Syddanmark. I den gældende sundhedsberedskabsplan godkendt af regionsrådet i december 2021 er risikovurderingen placeret i Del 1. Krisestyringsorganiseringen. Scenariet *Stort udbrud af alvorlig smitsom sygdom* er placeret som et af scenarierne med størst konsekvens og sandsynlighed.

Region Syddanmark er desuden gået i gang med at udarbejde en delplan for epidemi og massevaccination, som er én af 10 delplaner, der skal udarbejdes i henhold til den gældende sundhedsberedskabsplan.

Region Syddanmark konstaterer, at Rigsrevisionens undersøgelser bekræfter, at regionerne allerede ved 1. smittebølge fik udarbejdet de nødvendige planer for udvidelsen af sygehusenes behandlings- og intensivkapacitet og i forlængelse heraf fik omstillet sygehusvæsenet til at håndtere COVID-19 i overensstemmelse med Sundhedsministeriets retningslinjer.

I forhold til sundhedsvæsenets generelle evne til at håndtere kapacitetsudfordringer i forbindelse med pandemier eller andre beredskabshændelser er det vigtigt at holde sig for øje, at de tilgængelige ressourcer (personalemæssigt, udstyrmæssigt og fysisk) skal findes inden for den normale driftskapacitet. Der kan således ikke generelt planlægges med en overskydende kapacitet, der kan træde til ved eventuelle beredskabshændelser. En beredskabshændelse, der trækker ekstraordinært på ressourcerne, må derfor som udgangspunkt indebære, at anden aktivitet udskydes eller aflyses.

For at begrænse unødvendig udskydelse eller aflysning af planlagt aktivitet bør der i forbindelse med epidemier arbejdes med at tilvejebringe rettidige og retvisende prognoser, så beslutninger om allokering af beredskabskapacitet henholdsvis opretholdelse af normal aktivitet sker på et oplyst grundlag.

Region Syddanmark bemærker endelig, at sundhedsvæsenets evne til at håndtere en længerevarende beredskabssituation er dybt afhængig af et velfungerende samarbejde og arbejdsdeling mellem alle sektorer, herunder både almen praksis, kommuner og sygehuse.